

JAPONYA İLKÖĞRETİM SİSTEMİ ve TÜRKİYE İLKÖĞRETİM SİSTEMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Comparing The Japanese Primary School System And Turkish Primary School System

Bilgen KIRAL¹
Erkan KIRAL²

Özet

Bu çalışmada günümüzde en gelişmiş ülkeler içinde yer alan Japonya'nın ilköğretim sistemi incelenmiştir. Bütün ülkelerde olduğu gibi Japonya'da da eğitim en önemli unsurdur. Japonya'da eğitimde temel amaç insan haklarına saygılı, barışçı ve kendine güvenen fertler yetiştirmektir. Bunun temeli de ancak ilköğretimde atılmaktadır. Bu çalışmada Japonya'da eğitim ve özellikle de ilköğretim sistemi hakkında genel bilgiler verilmiş ve Türkiye ilköğretim sistemi ile benzer ve farklı yönlerine değinilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, İlköğretim, Japon İlköğretim Sistemi, Türk İlköğretim Sistemi

Abstract

In this study, the most advanced countries in today's primary education system in Japan was examined. Education is the most important things to development of Japan as all the other countries. The people who are respectful to human rights, peacemaker and self confident main target in Japan education. In this study, general information about Japanese education system and especially Japanese primary school system had been given. And the two systems differences and similarities have been compared.

Keywords: Education, Primary, Japanese Primary School System, Turkish Primary School System

Giriş

Japonya, Asya'nın doğusunda, Pasifik Okyanusu ile Japon Denizi arasında yer almaktadır. Japonya'nın resmi adı Nihon'dur. Büyük Okyanusun kuzeybatısında dört büyük adanın (Hokkaido, Honşu, Kyuşu, Şikoku) yer aldığı bir takımada ile Okinava'yı da içine alan Ryukyu adalarından oluşmaktadır (Variş ve Lauwerys, 1979, ?). Kozlu (2003) ise Japonya'da 3920'den fazla ada olduğundan bahsetmektedir. Japonya'nın başkenti Tokyo, para birimi ise yendir. Japonya, 3800 kilometre uzunluğunda ve yay görünümüldür. Toplam yüzölçümü 377.815 kilometrekaredir. Alan itibariyle dünya karalarının binde üçünden daha az bir büyüklüğe sahiptir (İngiltere'den biraz büyük, Hindistan'ın 1/9'u, ABD'nin ise 1/25'dir.). Japonya'nın toplam yüzölçümünün %71'i dağlıktır (Anonim, 2008a). 2006 yılına göre bu dağlık olan adalarda yaşayan toplam nüfus 127,770 milyondur. Bunun 62,330

¹ Bilim Uzmanı Öğretmen, Merzifon Mehmetçik İlköğretim Okulu, Amasya, e-posta: bilgenkiral@hotmail.com

² Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, e-posta: erkankiral74@gmail.com

milyonu erkek nüfusa aitken; 65,440 milyonu ise kadın nüfusa aittir. Nüfus yoğunluğu bakımından ise kilometrekareye 343 kişi düşmektedir (Anonymous, 2008a). Japonya'nın yönetim biçimi Meşrutî İmparatorluktur. Japonya'da kanun yapma yetkisine devlet gücünün en yüksek organı olan parlamento sahiptir. Doğrudan halk tarafından seçilen Parlamento (Diet), 512 sandalyeli Temsilciler Meclisi ve 252 sandalyeli Senatodan (Halk Meclisinden) oluşmaktadır. Meclis üyeleri 4 yıllığına, Senato üyeleri ise 6 yıllığına seçilmektedirler. Senatonun yarısı her üç yılda bir yenilenmektedir. İdari olarak 47 bölge vardır. Bütün il, ilçe, kasaba ve köylerin halk tarafından seçilen birer meclisi bulunmaktadır. Ayrıca valiler ve belediye başkanları da seçimle işbaşına gelmektedirler (Gedik, 2007).

Japonya'nın Tarihi Gelişimi

“Modernleşme Öncesi” dönemde Japon kültürünün gelişiminde Çin kültürünün ve edebiyatının büyük izleri olduğunu söylemek mümkündür. 6. yüzyılda Budizm Japonya'ya gelmiş ve böylece Çin yazı sistemi, edebiyatı Japon edebiyatına etki etmeye başlamıştır. Bunun yanı sıra Konfüçyüs dini de Japonya'yı etkilemiştir. Böylelikle Japon ve Çin felsefe ve edebiyatları arasında bir etkileşim olmuştur. Eğitime bakıldığında ise Samurayların eğitime çok önem verdikleri görülmektedir. Konfüçyüs'ün fikirlerinin ezberletildiği de kaynaklarda geçmektedir. Terakoya denilen dini okullarda halkın eğitimi yapılmaktadır. Bu okullar bir odalı ve bir öğretmenlidir. Öğretim teknikleri çeşitli kitapları okumak, ezberlemek, aritmetik işlemleri yapmak ve Japon karakteristiklerini kopyalamaktan ibarettir. Tokugawa dönemine bakıldığında halkın büyük kısmının cahil olduğu, okuma, yazma gibi faaliyetlerin rahip ve soyluların tekelinde olduğu belirtilmektedir. Yine aynı dönemde erkeklerin yaklaşık %40-50, kızlarınsa %10-15'inin okula devam ettiği kayıtlarda bulunmaktadır (Leestma ve diğerleri,1987,2).

“Meiji döneminde” ise modernleşmenin hız kazandığı ve olanakların arttığı ifade edilmektedir (Leestma ve diğerleri, 1987, 2). Temel Eğitim Kanunu ilk olarak 1872'de “Meiji Döneminde” kabul edilmiştir. “Öğrenmek hayatta başarılı olmanın anahtarıdır ve kimse öğrenmeyi ihmal etme lüksüne sahip değildir. Bundan sonra temel eğitim geniş halk kesimlerine kadar götürülecektir. İleri düzeyde eğitim ise her ferdin kendi yetenek ve olanaklarına bırakılmıştır. Kız veya erkek çocuğunu okula göndermeyen aileler görevlerini ihmal etmiş sayılacaklardır” denilerek eğitime verilen önem bu şekilde ifade edilmiştir (Anonim, 2008b). Bugünkü eğitimin temellerini Meiji ve liderlerinin attığını söylemek mümkündür. Meiji liderleri eğitimin modernleşmede çok önemli bir role sahip olduğunu görerek batı ülkelerinin eğitim sistemlerini incelemişlerdir. Meiji liderleri modern okul sistemlerini batıdan özellikle Amerika'dan model almış olduklarını, Konfüçyüs kaynaklarını tekrar eğitim rehberi olarak aldıklarını ve Almanya eğitiminin amaçlarını ve geleneklerini kendilerine model olarak almış olduklarını belirtmektedir. 1920'lerde John Dewey felsefesinin etkili olduğu dönemde ise liberal Amerikan eğitim sisteminin etkisi görülmektedir. Ayrıca,

savaş sırasında okulların harap olduğu, öğrencilerin okullara devam edemediği belirtilmektedir (Leestma ve diğerleri, 1987, 2). Savaş döneminde 200'den çok ilkokul, 38 meslek okulu, 100'ün üzerinde kolej ve üniversite ile 64 öğretmen okulu yıkılmış ve eğitim-öğretim yapabilecek az sayıda okul kalmıştır (Uçar ve Uçar, 2004).

“Savaştan Sonraki Dönemde” işgali yapan politikacılar, Japonya'nın demokratikleşmesine karar vermişlerdir. 1946'da eğitim misyonunu görev edinen Amerikalılar, bu amaçla Japon reformu yapmanın gereğine inanmışlardır. 6-3-3 sınıf yapısı, ders kitapları ve programların yenilenmesi, yazı sisteminde reform, öğretmen eğitimi, yüksek öğretime girişte eşitlik sağlanması, okulların Amerika modelini örnek alarak yerel yönetimlerce yönetilmesi gibi ilkelerden hareketle işe başlamışlardır. Yapılan bu çalışmalardan sonra Japon Eğitim sistemi 1960'larda hızlı bir şekilde gelişmiştir. Bütün bu yapılanların etkisi ile 1960-1982 yılları arasında liseye devam edenlerin oranı %58'den, %94'e; yüksek öğretimde ise %10'dan, %36'ya yükselmiştir (Leestma ve diğerleri, 1987, 2).

Eğitimin Genel Amaçları

Japonlar, Buda ve Konfüçyüs'un eserlerine ve onların görüşlerine, özellikle de eğitim ve öğretimde çok önem vermektedirler. Nitekim okul başarısı sosyal ve ekonomik açıdan gelecekteki statüyü belirlediği için eğitim ciddiye alınmaktadır. Karakter gelişiminin okullarda yapılandırıldığı düşünülmektedirler. Japonlar okullarda kazanılan tutum, değer ve alışkanlıkların sadece okul sınırları içinde değil, ileride yetişkinlikte de başarı getireceği inancındadırlar (Leestma ve diğerleri, 1987, 3).

1947 yılında kabul edilen ve halen yürürlükte olan Temel Eğitim Kanunu'nda eğitimin amacı “barışsever ve demokratik bir devlet olarak insan haklarına saygılı bir toplum ile kendine güveni tam vatandaşlar yetiştirmek” şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca kanun ırk, inanç, cinsiyet, sosyal durum ve ailenin ekonomik durumuna göre bir ayırım yapılmasını yasaklamış yani eğitimde fırsat eşitliğini temel ilke olarak kabul etmiştir (Demirel, 1998, 86). Japon eğitim sisteminin genel amacı esas itibarı ile Türk Milli Eğitim Temel Kanununun temel ilkeleri arasında yer alan “genellik ve eşitlik” md.4, “eğitim hakkı” md.7, “fırsat ve imkân eşitliği” md.8, “demokrasi eğitimi” md.11 ve “karma eğitim” md.15 ile benzerlik göstermektedir.

1947 tarihli Temel Eğitim Kanununda eğitim Tablo 1'deki gibi özetlenmiştir (İpek, 2001, 182):

Tablo 1: 1947 Tarihli Temel Eğitim Kanununda Eğitim

1947 Tarihli Temel Eğitim Kanunu	
Toplum Anlayışı	Toplumun karşılıklı saygı ve işbirliği üzerine kurulduğu ifade edilmektedir.
Devlet Anlayışı	Devletin, halk tarafından demokratik ve kültürel temeller üzerine kurulduğu ifade edilmektedir.
Devlet-Vatandaş İlişkisi	Eğitim almanın bir vatandaşlık hakkı olduğu, tüm vatandaşların eğitim almada fırsat eşitliğine sahip olduğu ifade edilmektedir.
Eğitimin Amacı	Kişiliğin gelişimine katkı sağlamak, kişisel değerlere saygı kazandırmak ve bağımsız ruhlar geliştirmek şeklinde ifade edilmektedir.

Kaynak: Thut ve Adams (1964)'dan aktı İpek, 2001, 182

Tablo1'de de görüldüğü gibi Japon eğitim sisteminin temel amacı “İnsan haklarına saygılı, barışı ve gerçeği seven, kendine güvenen bireyler yetiştirmek olmakla birlikte, zihinsel ve fiziksel sağlık, bireysel hak ve değerlere saygı, bilinçlilik ve demokrasi” gibi kavramları eğitim sistemine kazandırmaktır (Telci, 2007, 320). Türk Milli Eğitim Sisteminin Genel Amaçları ise 1973 yılında Milli Eğitim Temel Kanununda belirlenmiştir (MEB). Bu amaçlar; (1) Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek; (2) Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek; (3) İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır şeklinde ifade edilmektedir.

Türk Milli Eğitim Sisteminin amaçları ile Japon Eğitim Sisteminin amaçları birbirine benzemekle birlikte Türk Eğitim Sisteminin amaçları daha detaylı bir şekilde ifade edilmiştir. Her iki eğitim sisteminde de saygılı, bilinçli, ahlaklı, demokratik bireyler yetiştirerek toplumun kalkınmasına, refah ve mutluluğuna katkı sağlamak amaçlanmıştır. Japonya'da Temel Eğitim Kanunu 1947 yılında kabul edilmiş, Türk Milli Eğitim Temel Kanunu ise 1973 yılında kabul edilmiştir.

Japonya'da Eğitim Sistemi ve İlköğretim

Japon Eğitim Sistemi öğrencileri okul öncesi eğitimden başlayarak yarışmacı, sürekli daha iyiyi arayan ve standartları yüksek tutan bir bilinç içerisinde yetiştirmekte ve bu anlayışı tüm eğitim sistemine de yaymaktadır.

Bugünkü Japon Eğitim Sistemi'nin temel yapısı ve prensipleri 1947'de kabul edilen Temel Eğitim Kanunu ile belirlenmiştir. Eğitim politikalarının, müfredatın ve ders kitaplarının belirlenmesinden Bilim, Eğitim ve Kültür Bakanlığı (MEXT, *Monbuşo*) sorumludur (Can, 2006). Japonya'da eğitim kurumları ulusal, yerel ve özel olmak üzere 3 sınıfa ayrılmaktadır. Ulusal okullar; Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanlığı tarafından yönetilmekte; yerel okullar; yerel yönetimler (valilikler, il özel idareleri ve belediyeler) tarafından yönetilmekte; özel okullar ise vakıflar, çeşitli kişi ve kuruluşlarca yönetilmektedir (Türkoğlu'ndan akt. Telci, 2007, 321). Bakanlık, eğitim politikalarının belirlenmesinden, eğitim bütçesini hazırlamaya, ulusal dilin gelişimini sağlamaktan, eğitim programlarını hazırlamaya kadar pek çok sorumluluğu üstlenmiştir. Yerel yönetimlerin idare ettiği okullara kılavuzluk da yapmaktadır. Ayrıca bakanlık eğitimde ulusal bütünlüğü sağlanmanın yanında; üniversiteler, yüksekokullar, teknik kolejlerden de sorumludur. İl ve belediye eğitim kurumlarına da finansal destek sağlayarak rehberlik yapmaktadır (İpek, 2001, 183-184). Japonya'daki 47 bölgenin her birinde, 3000'den fazla belediyenin hepsinde birer bölge eğitim kurulu bulunmaktadır. Bölge eğitim kurulu 3 veya 5 üyeden oluşmaktadır. Bu kurul üyeleri 4 yıllığına seçilmekte ve bu süreçte de devlete ait olan ilk ve ortaokulları yönetmektedirler (Demirel, 1998, 95). Kısacası ulusal okulları merkezi hükümet, yerel okulları il ve belediye yerel yönetimleri, özel okulları ise özel kuruluşlar finanse etmektedir (İpek, 2001, 182). Bu okulların denetimini Bilim, Eğitim ve Kültür Bakanlığı (MEXT, *Monbuşo*) yapmaktadır.

Türk eğitim sisteminde ise devletin finanse ettiği devlet okulları ile özel şahıs veya kurumlarca finanse edilen özel okullar mevcuttur. Tümünün denetimi ise Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Milli Eğitim Bakanlığının görevleri 1992 tarihli 3797 sayılı kanunda (MEB): (a) Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, Türk Milletinin milli, ahlaki, manevi, tarihi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş vatandaş olarak yetiştirmek üzere, Bakanlığa bağlı her kademedeki öğretim kurumlarının öğretmen ve öğrencilerine ait bütün eğitim ve öğretim hizmetlerini planlamak, programlamak, yürütmek, takip ve denetim altında bulundurmak, (b) Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve her çeşit örgün ve yaygın eğitim kurumlarını açmak ve yükseköğretim dışında kalan öğretim kurumlarının diğer bakanlık kurum ve kuruluşlarınca açılmasına izin vermek, (c) Türk Vatandaşlarının yurt dışında yapılacak eğitim ve öğretimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek, (d) Diğer bakanlık, kurum ve

kuruluşlarca açılan ve yükseköğretim dışında kalan örgün ve yaygın eğitim kurumlarının denklik derecelerini belirlemek, program ve yönetmeliklerini birlikte hazırlamak ve onaylamak, (e) Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı ortaöğretim kurumlarının program, yönetmelik ve öğrenim denklik derecelerinin belirlenmesi konularında işbirliğinde bulunmak, (f) Yükseköğretimin milli eğitim politikası bütünlüğü içinde yürütülmesini sağlamak için Yükseköğretim Kanunu ile Bakanlığa verilmiş olan görev ve sorumlulukları yerine getirmek, (g) Okullardaki beden eğitimi, spor ve izcilik eğitimi ile ilgili hizmetleri yürütmek, (h) Yükseköğrenim gençliğinin barınma, beslenme ihtiyaçlarını ve maddi yönden desteklenmelerini sağlamak şeklinde sıralanmıştır.

Mayıs 2005 yılı istatistiklerine göre Japonya’da; 23.123 ilköğretim okulu, 436.254 ilköğretim okulu öğretmeni, 7.197.458’de ilköğretimde eğitim gören öğrenci vardır (Anonymous, 2005c). Türkiye’de 2007 yılı verilerine göre ise 34.093 ilköğretim okulu, 445.452 ilköğretim okulu öğretmeni, 10.870.570 ilköğretim okulu öğrencisi vardır (MEB). Bu sayıları oranladığımızda Türkiye’de 1 öğretmene hemen hemen 24 öğrenci düşerken; Japonya’da ise 16 öğrenci düşmektedir.

Japonya’da 1907 yılında devlet zorunlu eğitimi, dört yıldan altı yıla çıkarmıştır. Günümüzde Japonya’da uygulanan altı yıllık ilkokul sisteminin temelleri 1907 yılında atılmıştır. Savaş sonrasında (1947 yılında) ise zorunlu eğitim 6 yıl ilkokul ve 3 yıl ortaokul olmak üzere 9 yıla çıkarılmıştır (Hideo’dan akt. Telci, 2007, 322). Türk Eğitim Sisteminde ise VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile 15. Milli Eğitim Şurasında eğitim süresinin 5 yıldan 8 yıla uzatılması kararı alınmıştır. Hatta 15. Milli Eğitim Şurasında (13-17 Mayıs 1996) ilköğretim kavramı kullanılarak zorunlu eğitimin kesintisiz 8 yıla çıkarılması ve 8 yıl sonrasında tek tip diploma verilmesi kararlaştırılmıştır. 4306 sayılı kanununun 24. maddesi, 222 sayılı ilköğretim ve Eğitim Kanununun 9. maddesi (Değişik birinci fıkra: 16/8/1997 - 4306/1 md.) ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 24. maddesinde (Değişik: 16/8/1997 - 4306/5 md.) “İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir” şeklinde bir değişiklik yapılarak 1997-1998 eğitim öğretim yılında 8 yıllık zorunlu kesintisiz eğitime geçilmiştir. Japonya’da 6 yıllık zorunlu olan eğitim 1947 yılında 9 yıla çıkarılmış; Türkiye’de ise 5 yıllık zorunlu eğitim 1997 yılında 8 yıla çıkarılmıştır. Türkiye’de zorunlu eğitimin 8 yıla çıkması ancak Japonya’dan 50 yıl sonra olmuştur. Görüldüğü gibi bu durum Japonya’da eğitim seviyesinin Türkiye’ye göre gelişmiş olmasında önemli bir etken olabilir.

Japonya’da eğitim sistemi 6-3-3-4 olan 6 yıllık ilkokul, 3 yıllık ortaokul, 3 yıllık lise ile 4 yıllık üniversitelerde verilmektedir (Uçar ve Uçar, 2003). Zorunlu eğitim 9 yıldır ve ilkokulu ve ortaokulu kapsamaktadır. Türkiye’de eğitim 5 yıllık ilköğretim 1. kademe, 3 yıllık ilköğretim 2. kademe zorunlu eğitim, 4 yıllık lise ve 4 yıllık üniversitelerde verilmektedir.

Zorunlu eğitim 8 yıldır ve 6-14 yaşlar arasındaki çocukları kapsamaktadır (Arı, 2002)

Japonya'da bulunan öğretim kademeleri şunlardır (İpek, 2001,181):

Okulöncesi eğitim; anaokulları [Yochien] (3-5 yaş) ve kreşlerden [Hoikusho](0-5 yaş) oluşmaktadır. Zorunlu değil fakat ücretlidir. İlköğretim; 6-12 yaş arası kapsayan 6 yıllık ilkokul (Shogakko) ve 13-15 yaş arası kapsayan 3 yıllık ortaokulları (Chugakko) kapsamaktadır. İlköğretim zorunludur ve devlet okullarında parasız olarak yapılmaktadır. Ortaöğretim (Kotogakko); bu kademedeki öğrencilerin devam edebileceği üç tür kurum bulunmaktadır: (1) Üç yıllık eğitim veren tam gün liseleri; (2) Çalışan gençlere yönelik en az 4 yıllık yarım gün liseleri; (3) Okuldan uzak bulunanlara mektupla eğitim veren 4 yıllık mektupla öğretim liseleri. Yükseköğretim Japonya'da; (1) 4 yıllık lisans, (2) 2 yıllık master (3) 5 yıllık doktora eğitimi veren üniversiteler ile lise mezunlarına 2 ya da 3 yıllık eğitim veren yükseköğretim ve ortaokulu bitiren öğrencilerin kabul edildiği, 5 yıllık eğitim veren teknik okullar şeklinde yürütülmektedir.

Japonya'da okula başlayacak öğrencilerin hangi okula gideceğine yerel okul komisyonları coğrafi şartlara göre karar vermektedir. Yerel okul komisyonları tarafından verilen karar doğrultusunda öğrenciler bu okullara gitmek mecburiyetindedirler. Bunun nedeni okullarda oluşabilecek yığılmaları önlemektir (Arıkan). Türkiye'de de eğitim bölgesine gitme şartı aranmakla birlikte mecburiyet yoktur. Herkes istediği okula kayıt yaptırabilmektedir. Ayrıca Japonya'da, öğrencilerin derslerine takviye amaçlı, öğrencileri sınavlara hazırlayan ve veliler tarafından finanse edilen jukular mevcuttur. Jukular akşam saatlerinde ve hafta sonlarında faaliyet göstermektedirler. Jukular akademik olmayan jukular ve akademik olan jukular olmak üzere ikiye ayrılmaktadırlar. Akademik olmayan jukularda hattatlık, piyano, kaligrafi gibi konularda beceri geliştirmek amacıyla çeşitli faaliyetler yapılmaktadır. Akademik jukularda ise ilk, orta ve liseye devam eden öğrencilerin okul programlarına ayak uydurarak takviyeli ilave eğitim yapmak; arkadaşlarından geri kalan öğrencilere tamamlayıcı eğitim vermek, lise ve üniversite sınavlarına hazırlamak amacıyla eğitim verilmektedir. Akademik jukularda matematik, Japonca, fen, İngilizce ve sosyal bilgiler alanlarında eğitim verilmektedir. Japon kaynaklarına göre akademik nitelikte eğitim veren jukuların sayısı 35.000'dir (Özen ve diğerleri, 1996, 21). Jukular Türkiye'deki özel dershanelere benzetilebilir. Fakat Türkiye'deki dershanelerde sadece okula destek amaçlı ve sınavlara hazırlayıcı bir eğitim verilmektedir. Beceri geliştirmek için dershanelerin verdiği özel bir eğitim bulunmamaktadır.

Japonya'da 1 Nisan'a kadar 6 yaşını dolduran her çocuk 6 yıllık ilkokula başlamak zorundadır. Öğrenciler devlet ilkokullarına sınavsız, özel okullara ise sınavla alınmaktadırlar (Türkoğlu'ndan akt. Telci, 2007, 323). Japonya'da öğretim yılı 1 Nisan'da başlamakta ve 31 Mart'ta bitmektedir. Eğitim-öğretim faaliyetleri Nisan-Temmuz ortası, Eylül - Aralık sonu ve Ocak- Mart sonu olmak üzere toplam üç dönemde yapılmaktadır. Türk Eğitim Sisteminde ise eğitim Eylül ayında başlamakta ve Ocak ayının sonlarında sona

ermekle birlikte dersler 2 dönem halinde yapılmaktadır. Japonya’da eğitim yapılan gün sayısı 210 gündür. Buna okulların, festivaller gibi sosyal aktiviteler için ayırdığı yaklaşık 30 günlük dönem dâhil değildir (Yılda toplam 240 gün). Tam gün eğitim yapılmaktadır. Eğitim sabah 8.30’da başlamakta, 15.30’da bitmektedir. Dersler 45 dakikadır. Okul 5,5 gündür (cumartesi yarım gün). (Gedik, 2007). Türk eğitim sisteminde ise normal öğretim ve ikili öğretim yapılmaktadır. Normal öğretimde dersler 8.30’da başlayarak 15.00’te bitmektedir. Dersler 40 dakika olup, eğitim-öğretim 5 gün sürmekte, cumartesi ve pazar günleri hafta sonu tatili yapılmaktadır.

Japonya’da devlet ilkokullarının çoğunda önlük, üniforma yoktur; ancak okulların ayırt edilebilmeleri için öğrencilerin şapka veya sembol taşımaları gerekmektedir. Türk eğitim sisteminde ise öğrenciler tarafından önlük veya okulların belirlemiş olduğu özel üniformalar giyilmektedir ve bunları giymek mecburidir. Japonya’da ilkokulların %98’inde devletin finanse ettiği öğle yemeği verilmektedir. Türkiye’de ise sadece taşınmalı eğitim yapılan ilköğretim okullarında devlet, öğrencilerin öğle yemeklerini karşılamaktadır. Japonya’da okulların %90’ında jimnastik salonu, %75’inde yüzme havuzu bulunmaktadır. Ayrıca bütün okullarda eğitim amaçlı Japon Televizyon Kurumu (Nippon Hosa Kyokai) tarafından hazırlanmış radyo ve televizyon sistemi mevcuttur ve sınıfların büyük çoğunluğunda bilgisayar ve internet erişimi bulunmaktadır (Gedik, 2007). Japonya’da yıllık ders saati sayıları sınıflara göre değişmektedir. Nitekim birinci sınıfta 750, ikinci sınıfta 910, üçüncü sınıfta 980, son üç sınıfta ise 1015 saat ders verilmektedir (Demirel, 1998, 89). İlkokul müfredat programında zorunlu olan dersler haftalık ve yıllık toplam ders saatleri aşağıdaki Tablo 2 de özetlenmiştir.

Tablo 2. Haftalık ve Yıllık Ders Saatleri Toplamı

Dersler	1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf		5. Sınıf		6. Sınıf	
	H	Y	H	Y	H	Y	H	Y	H	Y	H	Y
Japonca	8-272		8-280		8-280		8-280		6-210		6-210	
Sosyalçalış.	2-68		2-70		3-105		3-105		3-105		3-105	
Aritmetik	4-136		5-175		5-175		5-175		5-175		5-175	
Fen eğt.	2-68		2-70		3-105		3-105		3-105		3-105	
Müzik	2-68		2-70		2-70		2-70		2-70		2-70	
Resim-el san	2-68		2-70		2-70		2-70		2-70		2-70	
Ev işleri	-		-		-		-		2-70		2-70	
Beden eğt.	3-102		3-105		3-105		3-105		3-105		3-105	
Moral eğt.	1-34		1-35		1-35		1-35		1-35		1-35	
Özel Faal.	1-34		1-35		1-35		2-70		2-70		2-70	
Toplam	25-850		26-910		28-980		29-1015		29-1015		29-1015	

Kaynak: Özen vd. Japonya Eğitim Sistemi, 1996, sayfa 56’den uyarlanmıştır.

1. sınıfta çocuklar 48 karakter ve birkaç Çin karakteri okuma ve yazmayı öğrenmekte; sonraki yıllarda ise yaklaşık her yıl 200 karakter öğrenmektedirler. 9 yıl olan zorunlu eğitim sonrasında çocuklar yaklaşık olarak 2000 karakteri kullanmaktadırlar. Bu kadar karakter öğrenmek ancak bir gazete okumak için yeterli bir orandır. Kısacası Japonya’da çocuklar zamanlarının dörtte birini Japon dilini iyi öğrenmek ve iyi kullanmak için

harcamaktadırlar (Özen ve diğerleri, 1996, 59). Okullarda okutulan ders kitapları özel yayınevleri tarafından yazılmasına ve basılmasına rağmen Eğitim Bakanlığı tarafından detaylı bir şekilde incelenip denetlenerek kullanımına izin verilmektedir. Okullar yayınlanmış olan listeden okutacakları kitapları kendileri belirlemektedirler. Ders kitapları tüm okullarda (ulusal-yerel-özel) parasız olarak dağıtılmakta ve çocukların şahsi malları olmaktadır (Özen ve diğerleri, 1996, 55). Türk Eğitim Sisteminde ise 29 harfî bir öğrenci 3 ile 4 ay arasında öğrenmektedir. Bir yıllık bir eğitim sonunda ise öğrenci bir gazeteyi okuyacak konuma gelebilmektedir. Türk Eğitim Sisteminde de ders kitapları devlet okullarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Türk ve Japon Eğitim sistemlerinde zorunlu eğitimde okutulan dersler ve bu derslerin iki ülkeye göre kıyaslanması Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3. *Japonya ve Türkiye’de Zorunlu Eğitimde Okutulan Derslerin Karşılaştırılması*

Derslerin adları	Türkiye	Japonya
Ana Dil Dersi	X (Türkçe adı ile verilmektedir)	X (Japonca adı ile verilmektedir)
Matematik	X	X (Aritmetik adı ile verilmektedir)
Hayat Bilgisi	X	
Fen ve Teknoloji	X	X (Fen Eğitimi adı ile verilmektedir)
Sosyal Bilgiler	X	
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	X	
Yabancı Dil	X	X
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	X	X (Moral Eğitimi adı ile verilmektedir)
Görsel Sanatlar	X	X (Resim ve El Sanatları adı ile verilmektedir)
Müzik	X	X
Beden Eğitimi	X	
Teknoloji ve Tasarım	X	
Rehberlik/Sosyal Etkinlikler	X	
Sanat Etkinlikleri (Seçmeli)	X	
Spor Etkinlikleri (Seçmeli)	X	
Bilişim Teknolojileri (Seçmeli)	X	
Satranç (Seçmeli)	X	
Düşünme Eğitimi (Seçmeli)	X	
Halk Kültürü (Seçmeli)	X	
Tarım (Seçmeli)	X	
Medya Okur-yazarlığı (Seçmeli)	X	
Takviye ve Etüd Çalışmaları (Seç.)	X	
Sosyal çalışmalar		X
Ev işleri		X
Özel Faaliyetler	X (Kulüp)	X

Tablo 3’te görüldüğü gibi Türk İlköğretim Sisteminde bulunan matematik dersi Japon İlköğretim Sisteminde aritmetik, fen ve teknoloji dersi fen eğitimi, din kültürü ve ahlak bilgisi moral eğitimi, görsel sanatlar dersi resim ve el sanatları adlarıyla yapılmaktadır. Bu derslerin dışında Japon İlköğretim Sisteminde Türk İlköğretim Sisteminde bulunmayan sosyal çalışmalar, ev işleri ve özel faaliyetler dersleri mevcuttur. Ayrıca Türk İlköğretim Sisteminde satranç, bilişim teknolojileri, düşünme eğitimi, halk

kültürü, medya okur-yazarlığı, tarım ve takviye etüd çalışmaları adları ile seçmeli dersler mevcuttur.

Japonya’da bir eğitim öğretim yılında üç ara tatili yapılmaktadır. Bunlardan birincisi yaz tatili olup 22 Temmuz ile 31 Ağustos arasındadır. İkincisi güz tatili olup 25 Aralık ile 7 Ocak arasındadır. Sonuncusu da bahar tatili olup 22 Mart ile 1 Nisan arasındadır (Uçar ve Uçar, 2003). Türk eğitim Sisteminde ise 2 tatil dönemi mevcuttur. Birincisi ocak ayı sonlarında başlayıp şubat ayının ilk haftasını içeren 15 günlük dönem arası tatili, ikincisi ise haziran ayının ikinci haftasından başlayıp eylül ayında okul açılana dek süren yaz tatilidir.

Japon ilk ve orta öğretiminin temelinde iki ana düşünce mevcuttur. İlki, hemen hemen tüm çocuklar okul programını anlayabilecek ve başarabilecek kapasitedir; diğeri ise çalışkanlık ve işin detaylarına ilgi göstermek gibi belli başlı alışkanlıklardır ve bütün öğrencilere bu iki ana düşünce kazandırılabilir. Üst sınıfa geçiş ders başarısına göre değil, otomatik olarak gerçekleşmektedir. Japon eğitim sisteminin akademik başarısı üzerinde Japon kültüründen gelen çok çalışma, azim ve sebat gibi özelliklerin etkisi bulunmaktadır (Gedik, 2007). Japonya’da sınıflarda çocuklar “han” adı verilen 4-6 kişilik küçük ve karışık kabiliyet gruplarına ayrılarak ortaklaşa ödev hazırlamakta ve sunmaktadırlar. Burada amaç görev, disiplin, sorumluluk ve ortak hareket edebilme yeteneklerini öğrencilere aşılayabilmektir. Ayrıca öğrenciler, her eğitim dönemi sonunda yani 3 kez karne almaktadırlar (Özen ve diğerleri, 1996, 54). Türk Eğitim Sisteminde de her eğitim dönemi sonunda karne alınmakla birlikte 2 eğitim dönemi olduğu için öğrenciler 2 kez karne almaktadırlar.

Japon okullarında temizlik ve yemek dağıtımından öğrenciler sorumlu bulunmakta, tüm öğrenciler okula girerken ayakkabılarını çıkararak terliklerini giymektedirler. Her okulda bir beslenme uzmanı vardır. Öğrencilere öğlen yemeği verilmekte, öğlede her sınıftan belli sayıda öğrenci yemekhaneye giderek sınıflarının yemeğini getirmekte, diğer öğrenciler de sınıftaki sıra ve masaları yemek yenebilecek şekilde düzenleyerek üzerlerine örtüleri örtmektedirler. Her öğrenci yemeğini aldıktan sonra yemeğe birlikte başlanmaktadır. Japonya’da okulların hiçbirinde hizmetli bulunmamakta, okulların temizliği öğretmen ve öğrencilerin sorumluluğundadır (Tekışık, 2006, 3). Türkiye’de ise okulun temizlik ve düzeninden okullarda bulunan hizmetliler sorumludur.

Sonuç

Japon ilköğretim Sisteminde temel amaç saygılı, barışsever ve kendine güven duyan fertler yetiştirmektir. Bu amaçlara ulaşılmasında ise en önemli faktör eğitimden özellikle ilköğretimden geçmektedir. Nitekim Japonya 1947’de zorunlu eğitimi 9 yıla çıkararak temel eğitime ne kadar önem verdiğini göstermiştir. Bunun yanı sıra Türkiye’deki ilköğretim sistemine 5,5 gün ders yapılması ile yarım gün, yılda 210 işgünü ders yapılması ile 25 gün ve derslerin 45 dakika olması ile 5 dakika farklılık göstermektedir. Başarılı

olmanın anahtarı azimli olmak ve sebatla çalışmaktan geçmektedir. 2. Dünya Savaşı ile yıkılan fakat günümüzde dünya devletlerinden biri haline gelmiş olan Japonya'nın bu durumu kültürüne sıkı sıkıya bağlı kalarak eğitim işini ciddiye almasıyla açıklanabilir.

Türk İlköğretim Sistemi ve Japon İlköğretim Sisteminin benzer ve farklı yönleri aşağıda Tablo 4'te özetlenmiştir.

Tablo 4. Türk İlköğretim Sistemi ve Japon İlköğretim Sisteminin Benzer ve Farklı Yönleri

Karşılaştırılan Alan	Türkiye	Japonya
Eğitim Kanunu	1973- Milli Eğitim Temel Kanunu	1947- Temel Eğitim Kanunu
Eğitim Bakanlığı	MEB	MEXT
Genel eğitim sistemi	8 yıllık ilköğretim (5 yıllık ilköğretim 1. kademe, 3 yıllık ilköğretim 2. kademe), 4 yıllık lise ve 4 yıllık üniversitelerde toplam 16 yıllık eğitim verilmektedir.	(6-3-3-4) 6 yıllık ilkokul, 3 yıllık ortaokul, 3 yıllık lise ile 4 yıllık üniversitelerde toplam 16 yıllık eğitim verilmektedir
Zorunlu eğitim süresi	8 yıldır ve ilköğretim 1. ve 2. kademeyi içermektedir.	9 yıldır ve ilkokulu ve ortaokulu içermektedir.
Okulöncesi eğitim	Zorunlu değildir ve ücretsizdir.	Zorunlu değildir fakat ücretlidir.
Zorunlu öğretim yaş sınırı	6-14 yaşları arasındadır.	6-15 yaşları arasındadır.
İlköğretimin zorunlu olup olmadığı ve ücreti	İlköğretim zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.	İlköğretim zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.
Ücretsiz ders kitabı	Devlet okullarında verilmektedir.	Tüm okullarda (ulusal-yerel-özel) verilmektedir.
Okul türleri	Devlet okulları ve özel okullardır.	Ulusal okullar, yerel okullar ve özel okullardır.
Kurs	Özel dersanelerde verilmektedir.	Jukularda verilmektedir.
Öğretim yılı	Eylül ayı ortalarında başlar ve haziran ayı ortalarında sona ermektedir.	Japonya'da öğretim yılı 1 Nisan'da başlamakta ve 31 Mart'ta bitmektedir
Karne	Her dönem sonunda karne alınmaktadır. 2 eğitim-öğretim dönemi olduğu için öğrenciler yılda 2 kez karne almaktadırlar.	Her dönem sonunda karne alınmaktadır. 3 eğitim-öğretim dönemi olduğu için öğrenciler yılda 3 kez karne almaktadırlar.
Eğitim Dönemleri ve Tatiller	15 günlük sömestr tatili ve 3 aylık yaz tatili vardır. Eylül-Ocak sonu ve Şubat- Haziran ortalarına kadar olmak üzere eğitim- öğretim 2 dönem halinde yapılmaktadır.	Nisan-Temmuz ortası, Eylül – Aralık sonu ve Ocak- Mart sonu üzere eğitim- öğretim 3 dönem halinde yapılmaktadır. Dönemler arasında 1 haftalık tatil ve 6 haftalık yaz tatili vardır.
Eğitim yapılan gün sayısı	185 gündür.	Eğitim yapılan gün sayısı 210 gündür. Buna okulların, festivaller gibi sosyal aktiviteler için ayırdığı yaklaşık 30 günlük dönem dâhil değildir (Yılda toplam 240 gün).
Eğitim süresi	İkili ve normal eğitim yapılmaktadır. Normal öğretim yapan okullarda dersler 8.30 da başlamakta, 15.00'de sona ermektedir.	Tam gün eğitim vardır. Eğitim sabah 8.30'da başlamakta, 15.30'da bitmektedir.
Ders Süresi	Dersler 40 dakikadır.	Dersler 45 dakikadır.
Okul günü	Okul 5 gündür. Cumartesi-Pazar tatildir.	Okul 5,5 gündür Cumartesi yarım gün eğitim vardır.
Okul kıyafeti	Zorunludur, önlük veya okulların kendilerinin belirlediği üniforma giyme mecburiyeti vardır.	Yoktur ancak okulların ayırt edilebilmeleri için şapka veya sembol taşımaları gerekmektedir.
Öğle yemeği	Taşınmalı okullarda devlet öğle	İlkokulların %98'inde devletin finanse

	yemeğini finanse etmektedir.	ettiği öğle yemeği verilmektedir.
Sınıf geçme	Sınıf başarısına göre yapılmaktadır.	Üst sınıfa geçiş ders başarısına göre değil, otomatik olarak gerçekleşmektedir.
Okul temizlik ve düzeni	Okullarda bulunan hizmetliler tarafından okulun temizlik ve düzeni sağlanmaktadır.	Temizlik ve yemek dağıtımından öğrenciler sorumlu bulunmakta, tüm öğrenciler okula girerken ayakkabılarını çıkararak terliklerini giymektedirler.
İlköğretim okulu sayısı	34.093 (2007)	23.123 (2005)
İlköğretim okulunda görevli öğretmen sayısı	445.452 (2007)	436.254 (2005)
İlköğretimde eğitim gören öğrenci sayısı	10.870.570 (2007)	7.197.458 (2005)
Ortalama olarak 1 öğretmene düşen öğrenci sayısı	24	16

Kaynaklar

- Anonim, (2008a). İnternette 12.01.2008 tarihinde www.tjv.org.tr/? Args=Dynamic.41 adresinden alınmıştır.
- Anonim (2008b). İnternette 12.01.2008 tarihinde www.turkyasam.com/showthread.php?t=180676 adresinden alınmıştır.
- Anonymous, (2008a). İnternette 15.01.2008 tarihinde www.stat.go.jp/english/data/handbook/c02cont.htm adresinden alınmıştır.
- Anonymous, (2005b). İnternette 08.02.2005 tarihinde www.mext.go.jp/english/statist/06060808/pdf/001.pdf adresinden alınmıştır.
- Anonymous, (2005c). İnternette 12.11.2006 tarihinde www.mext.go.jp/english/statist/06060808/pdf/001.pdf adresinden alınmıştır.
- Arı, A. (2002). İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Normal, Taşınabilir ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması). İnternette 01.04.2009 tarihinde www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/153-154/ari.htm adresinden alınmıştır.
- Arıkan, İ. (?). *Japon Eğitim Sistemi ve Özel Dershaneler*. İstanbul: Özel Dershaneler Birliği Derneği İnceleme ve Araştırma Yayınları.
- Can, E. *Japon Eğitim Sistemi*. İnternette 14.10.2006 tarihinde <http://education.ankara.edu.tr/~aksoy/eky/ecan.doc> adresinden alınmıştır.
- Demirel, Ö. (1998). *Karşılaştırmalı Eğitim*. Ankara: Kardeş Kitap ve Yayınevi.
- Erdogan, F. (2003). *Amerika, Japonya ve Avrupa Ülkelerinde Eğitim Sistemleri*. İnternette 10.10.2007 tarihinde www.cagipolisi.com.tr/21/17-18.htm adresinden alınmıştır.
- Gedik, H.Ü. (2007). *Japon ve Türk Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması*. İnternette 18.03.2008 tarihinde http://www.acilveilkoyardim.com/egitim/japonveturk_egitim_sistemi.htm adresinden alınmıştır.
- Gülcü, A. (2003). *Mukayeseli Okul Öncesi Eğitimi ve Japon Sistemi*. İnternette 25.09.2008 tarihinde http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/36/web/egitim/aynur_gulcu.htm adresinden alınmıştır.
- İpek, C. (2001). Japonya'da Yerel Yönetimler ve Eğitim. *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*. 2(2).
- Kozlu, C. (2003). *Türkiye Mucizesi İçin Vizyon Arayışları ve Asya Modelleri*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Leestma, R. and, August, L. vd., (1987). *Japanese Education Today*. (Ed.: C.H.Dorfman). Washington: Government Printing Office.
- MEB. İnternette 29.03.2009 tarihinde www.meb.gov.tr adresinden alınmıştır.
- Özen, R., Akkutay, Ü. ve Cafağlı, Z. vd. (1996). *Japon Eğitim Sistemi*. İstanbul: Çetin Ofset.

- Tekışık, H.H. (2006). Japonya'da Okulu Öğrenciler Temizliyor. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 31 (332). Ankara:Evren Yayıncılık ve Basım San.Tic.Aş.
- Telci, A. M. (2007). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. (Ed. Ali Balcı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Uçar, R. ve Uçar, H.İ. (2004). *Japon Eğitim Sistemi Üzerine Bir İnceleme: Çeşitli Açılardan Türk Eğitim Sistemi İle Karşılaştırma*. İnternette 07.05.2008 tarihinde www.efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_1/rezzan_ucar.doc adresinden alınmıştır.
- Varış, F., Lauwerys, J. A. ve Neff, K. (1979). *Mukayeseli Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fak.Yayınları.